

10th gana dhatus ending in इक्:

- पृ पूरणे, भू अवकल्कने, वृ आवरणे

पृ -> पार् (वृद्धि) + इ = पारि

पारि -> (गुण) पारे + अ + ति -> पार् अय् अ ति
पारयति

वृ -> वार् (वृद्धि) + इ = वारि

वारि -> (गुण) वारे + अ + ति -> वार् अय् अ ति
वारयति

भू -> (वृद्धि) भौ + इ -> भ् आव् इ = भावि

भावि + अ+ ते -> (गुण) भावे + अ + ते (आत्मनेपदी)

भावे अय् अ ते = भावयते

10C Dhatu has a penultimate (i.e. उपधा) short (i.e. ह्रस्व)

इक्

- चित् सञ्चेतने, चूर् स्तेये, तृप् तृप्तौ, युज् संयमने, मुच् प्रमोचने

चित् -> (गुण) चेत् + इ = चेति

चेति + अ + ते -> चेते + अ + ते

चेत् अय् अ ते = चेतयते

चूर् -> (गुण) चोर् + इ = चोरि

चोरि + अ + ति -> (गुण) चोरे + अ + ति

चोर् अय् अ ति = चोरयति

तृप् -> (गुण) तर्प् + इ = तर्पि

तर्पि + अ + ति -> (गुण) तर्पे + अ + ति

तर्प् अय् अ ति = तर्पयति

मुच् -> (गुण) मोच् + इ = मोचि

मोचि + अ + ति -> (गुण) मोचे + अ + ति

मोच् अय् अ ति = मोचयति

10C Dhatu has a penultimate (i.e. उपधा) short (i.e. ह्रस्व) अ

- क्षल् शौचकर्मणि, तङ् आघाते, छद् आवरणे

क्षल् -> (वृद्धि of उपधा अ) क्षाल् + इ = क्षालि

क्षालि + अ + ति -> (गुण) क्षाले + अ + ति

क्षाल् अय् अ ति = क्षालयति

तङ् -> (वृद्धि of उपधा अ) ताङ् + इ = ताडि

ताडि + अ + ति -> (गुण) ताडे + अ + ति

ताङ् अय् अ ति = ताडयति

10C Dhatu SEEMS to have a penultimate (i.e. उपधा) short (i.e. ह्रस्व) अ

- कथ वाक्यप्रबन्धे, मृग अन्वेषणे, गण संख्याने, रच प्रतियत्ने, सुख सुखक्रियायाम्

कथ + इ -> कथ् इ (but this dropping of last अ not visible to the rule which causes वृद्धि of उपधा अ) -> कथि

कथि + अ + ति = (गुण) कथे + अ + ति
कथ् अय् अ ति = कथयति

गण + इ -> गण् इ (but this dropping of last अ not visible to the rule which causes वृद्धि of उपधा अ) -> गणि

गणि + अ + ते = (गुण) गणे + अ + ते
गण् अय् अ ते = गणयते

Because of the ending अ in the dhatu, the ह्रस्व उपधा उ in सुख does not take गुण

सुख + इ -> सुख् इ (but dropping of last अ not visible to the rule which causes गुण of उपधा उ) -> सुखि

सुखि + अ + ति = (गुण) सुखे + अ + ति

सुख् अय् अ ति = सुखयति

10C Plain dhatu with none of the above characteristics

- पूज् पूजायाम्, भक्ष् अदने , खण्ड् भेदने, गर्ज् शब्दे, पीड् अवगाहने

पूज् + इ = पूजि

पूजि + अ + ति = (गुण) पुजे + अ + ति

पूज् अय् अ ति = पूजयति

पीड् + इ = पीडि

पीडि + अ + ति = (गुण) पीडे + अ + ति

पीड् अय् अ ति = पीडयति

खण्डयति, भक्षयति